NORAKSTS
Lieta Nr. C11123515
Arhīva Nr. C-0**351**-16

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Cēsīs 2016. gada 19. februārī

Cēsu rajona tiesa:

tiesnese D. Ročāne

izskatīja rakstveida procesā civillietu **/pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam.**

A p r a k s t o š ā d a ļ a

Tiesā 2015. gada 20. novembrī saņemta /pers. A/ (turpmāk-prasītāja) maza apmēra prasība pret atbildētāju /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu - dēla /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, un dēla /pers. E/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, uzturam.

Prasības pieteikumā prasītāja norādījusi, ka kopdzīves laikā pusēm ir dzimuši divi bērni – dēli /pers. D/ un /pers. E/. Atbildētājs ir bērnu tēvs. 2010. gada beigās atbildētājs no ģimenes aizgājis. Uzturlīdzekļus bērnu uzturam dod neregulāri un nepietiekamā apmērā.

Prasītāja lūgusi no atbildētāja piedzīt dēla /pers. D/ uzturam 108 EUR mēnesī, bet dēla /pers. E/ uzturam 90 EUR mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālo uzturlīdzekļu apmērā, līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt. Prasītāja lūgusi uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt ar prasības iesniegšanas dienu, sprieduma izpildi noteikt nekavējošu.

Atbildētājam saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21} panta pirmās daļas noteikumiem uz deklarēto dzīvesvietu 2015. gada 26. novembrī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts kopā ar paskaidrojuma veidlapu, nosakot termiņu paskaidrojuma iesniegšanai līdz 2015. gada 28. decembrim.

Tiesā 2016. gada 5. janvārī kā neizsniegts saņemts atpakaļ atbildētājam sūtītais prasības pieteikuma noraksts ar uzziņu, ka sūtījumam beidzies glabāšanas laiks.

Ar tiesneses 2016. gada 6. janvāra lēmumu nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā, noteikts datums 2016. gada 19. februāris, kad sprieduma noraksts saņemams tiesas kancelejā.

Pusēm saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmās daļas noteikumiem ar 2016. gada 7. janvāra paziņojumu paziņots par sprieduma noraksta saņemšanas datumu tiesas kancelejā, atbildētājam atkārtoti nosūtot prasības pieteikuma norakstu, paskaidrojuma veidlapu.

Tiesā nav saņemti atpakaļ kā neizsniegti atbildētājam sūtītie dokumenti.

Tiesā ne līdz noteiktajam termiņam, ne līdz lietas izskatīšanai nav saņemts atbildētāja paskaidrojums par celto prasību.

Pie minētiem, lietā konstatētiem faktiem un tos apstiprinošiem apstākļiem tiesa atzīst, ka atbildētājam par celto prasību un sprieduma noraksta saņemšanu ir paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, un paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā. Lieta izskatāma, pamatojoties uz lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem.

M o t ī v u d a ļ a

Pārbaudot un izvērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus to kopumā, tiesa atzīst, ka prasītājas prasība par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam ir pamatota, likumīga un apmierināma pilnībā tālāk minēto apsvērumu dēļ.

Ar prasības pieteikumam pievienotajām dēlu /pers. D/ un /pers. E/ dzimšanas apliecības kopijām (lietas 6., 7. lapa) prasītāja pierādījusi, ka bērni uz lietas izskatīšanas dienu ir attiecīgi septiņus un četrus gadus veci.

No minētājām dzimšanas apliecību kopijām konstatējams, ka par bērnu māti ir reģistrēta prasītāja, bet par bērnu tēvu ir reģistrēts atbildētājs.

Tiesai nav šaubu par to, ka bērni šobrīd dzīvo kopā ar prasītāju, tādējādi atrodoties viņas aprūpē un uzraudzībā, jo atbildētājs nav cēlis iebildumus pret šādu faktu.

Tiesa atzīst, ka visi iepriekš minētie, lietā konstatētie fakti veido likumīgu un pietiekošu pamatu prasītājas tiesībām uz prasījumu par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam, jo saskaņā ar Civillikuma 179. pantu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu un pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Bet minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Saskaņā ar 2014. gada 2. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 734 „Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 27. augusta noteikumos Nr. 665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”” sākot no 2015. gada 1. janvāra minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros noteikta 360 *euro*.

Savukārt saskaņā 2015. gada 24. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 656 „Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu” sākot no 2016. gada 1. janvāra minimālā mēneša darba alga normāla darba laika ietvaros noteikta 370 *euro*.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam” (turpmāk-Noteikumi Nr. 37) katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt ik mēnesi minimālos uzturlīdzekļus katram savam bērnam līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā, bet no septiņu gadu vecuma līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Tādējādi pēc matemātiska aprēķina (25 % no 360 EUR=0,25x360EUR=90 EUR, 30% no 360EUR=0,30x360 EUR=108 EUR; 25 % no 370 EUR=0,25x370EUR=92,50 EUR, 30% no 370EUR=0,30x370 EUR=111 EUR) bērnam līdz septiņu gadu vecumam mēnesī maksājamais minimālais uzturlīdzekļu apmērs neatkarīgi no vecāka spējām uzturēt bērnu un mantiskā stāvokļa no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim ir 90 EUR, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri – 92,50 EUR, bet bērnam no septiņu gadu vecuma līdz 18 gadu vecumam mēnesī

maksājamais minimālais uzturlīdzekļu apmērs neatkarīgi no vecāka spējām uzturēt bērnu un mantiskā stāvokļa no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim ir 108 EUR, bet sākot no 2016. gada 1. janvāra – 111 EUR.

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja bērnu uzturam valstī noteiktos minimālos uzturlīdzekļus ik mēnesi. Tādēļ tiesa uzskata, ka nav tiesiskas nozīmes atbildētāja spēju uzturēt bērnus un viņa mantiskā stāvokļa izvērtējumam, un no atbildētāja nosakāmais uzturlīdzekļu apmērs nepilngadīgo bērnu uzturam nav saistāms un samērojams ne ar atbildētāja mantisko stāvokli, ne atbildētāja spējām uzturēt bērnus, ne ar bērnu vajadzībām.

Tiesai nav pamata apšaubīt to, ka atbildētājs uzturlīdzekļus dēlu uzturam nemaksā, jo atbildētājs pēc prasības pieteikuma saņemšanas nav pierādījis, ka nodrošina bērnus ar minimālo uzturlīdzekļu apmēru ik mēnesi, nav cēlis iebildumus pret prasībā norādīto, ka uzturlīdzekļus bērnu uzturam maksā neregulāri un nepietiekamā apmērā.

Tiesa atzīst, ka pie minētiem apstākļiem, izvērtējot lietā esošos un pārbaudītos rakstveida pierādījumus to kopumā, prasītājas prasība ir apmierināma pilnībā. No atbildētāja prasītājas labā bērnu – dēla /pers. D/ uzturam par laiku līdz 2015. gada 31. decembrim piedzenami uzturlīdzekļi 108 EUR apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri - 111 EUR apmērā ik mēnesi, bet dēla /pers. E/ uzturam par laiku līdz 2015. gada 31. decembrim piedzenami uzturlīdzekļi 90 EUR apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri – 92,50 EUR apmērā ik mēnesi.

Tiesa par nepamatotu atzīst prasītājas lūgumu noteikt uzturlīdzekļu piedziņu līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civillikuma 179. panta pirmās daļas noteikumiem vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5. panta sestās daļas noteikumiem, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

2015. gada 20. novembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments spriedumā lietā Nr. SKC-2885-15, izlemjot jautājumu par termiņa noteikšanu līdz kuram laikam piedzenami uzturlīdzekļi bērna uzturam, ir devis minētā Civillikuma 179. panta un Civilprocesa likuma 72. panta skaidrojumu.

Minētajā spriedumā norādīts sekojošais.

Atbilstoši Civillikuma 179. pantam bērna uzturēšanas pienākums neizbeidzas ar bērna pilngadības iestāšanos, ja objektīvu iemeslu dēļ viņš nevar pats sevi apgādāt. Senāta judikatūrā ir atzīts, ka Civillikuma 179. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 19. pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem" (sk. Senāta 2001.gada 14.marta spriedumu lietā Nr.SKC-144/2001).

Tas nozīmē, ka Civillikuma 179. pants iztulkojams tādējādi, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt. Līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un bērna uzturēšanas pienākums vecākiem atkrīt.

Civillikuma 179. panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats var sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības.

To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālās tiesību normas. Civilprocesa likuma 72.panta pirmajā daļā noteiks, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72. panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72. panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozitivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 72. panta otrajai daļai līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai vecāks attiecībā pret bērnu veic likumiskā pārstāvja funkcijas.

Likumiskā pārstāvība izbeidzas, bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu, un tā nevar būt ilgāka.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā, pamatojoties uz iepriekš izklāstīto tiesību normu interpretāciju, izdarījis secinājumu, ka par civilprocesuālās rīcībspējas tiesību institūtam neatbilstošu atzīstama uzturlīdzekļu saņemšanas tiesība bērna mātei līdz meita spēs pati sevi apgādāt. Tā kā šajā nenoteiktajā laika posmā var ietilpt laiks no meitas 18 līdz 24 gadiem, savu tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās ir jāveic viņai pašai.

Tāpat minētajā spriedumā norādīts, ka arī Civillikuma 177. panta pirmā daļa, reglamentējot jautājumu par aizgādību, vecāku pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās saista ar laiku līdz pilngadībai.

Tāpat Civillietu departaments minētajā sprieduma norādījis arī uz to, ka pienākumu uzturēt bērnu līdz viņš spēs sevi apgādāt (iespējams pat līdz 24 gadu vecumam) nevar saistīt ar noteikumu, ka uzturlīdzekļu apmērs nevar būt mazāks par Noteikumos Nr.37 noteikto.

Minimālais uzturlīdzekļu apmērs atbilstoši minētajiem Noteikumiem Nr.37 ir noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Lai gan pienākums uzturēt bērnu vecākam var tikt uzlikts arī pēc bērna 18 gadu vecuma sasniegšanas, uzturlīdzekļu minimālais apmērs nav limitēts, un tā noteikšanas vienīgais kritērijs atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai ir vecāka spējas un viņa mantas stāvoklis.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā izdarījis arī secinājumu, ka uzturlīdzekļu piedziņa pilngadīgam bērnam atšķirībā no to piedziņas viņa likumiskajam pārstāvim notiek pēc citādāka principa, kas šos procesus arī nošķir.

Ņemot vērā minēto judikatūru, konkrētajā lietā uzturlīdzekļu piedziņa nosakāma līdz bērnu 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Līdz ar to prasītājas lūgums par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz bērni paši spēs sevi apgādāt, kā nelikumīgs noraidāms.

Pēc prasītājas lūguma un saskaņā ar Civilprocesa likuma 205. panta pirmās daļas 1. punkta noteikumiem uzturlīdzekļu piedziņa uzsākama nekavējoši ar prasības pieteikuma iesniegšanas dienu tiesā - 2015. gada 20. novembri.

Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmās daļas noteikumiem no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami tiesas izdevumi.

Civilprocesa likuma 42. panta pirmā daļa nosaka, ka: „Tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai."

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35. panta pirmās daļas 3. punkta noteikumiem prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu. Konkrētajā gadījumā valsts nodeva saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta „b" apakšpunktu un matemātisku aprēķinu ir nosakāma 332,20 EUR apmērā (90 EUR +108 EUR=198 EUR; 92,50 EURx11 mēneši=1017,50 EUR; 111 EURx11 mēneši=1221 EUR; 198 EUR +1017,50 EUR+1221 EUR=2436,50 EUR; 320,10+(2436,50-2134 EUR=302,50 EUR; 4% no 302,50 EUR=302,50 EURx0,04=12,10 EUR); 320,10+12,10 EUR=332,20 EUR), bet izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu to faktiskajā apmērā lietā ir 5,21 EUR (lietas 2. lapa). Tādējādi no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami tiesas izdevumi – valsts nodeva 332,20 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 5,21 EUR, kopā 337,41 EUR, jo prasītāja no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 3. punkta noteikumiem ir atbrīvota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta noteikumiem atbildētājam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par valsts ienākumos piedzītajiem tiesas izdevumiem 337,41 EUR apmērā – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 177., 179. pantu, Civilprocesa likuma 8. pantu, 34. panta pirmās daļas 1. punkta „b" apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu, 42. panta pirmo daļu, 45., 97., 193., 204.[1] pantu, 205. panta pirmās daļas 1. punktu, 250.[27] panta pirmo, otro daļu, 440. [2], 440. [3] pantu, tiesa

n o s p r i e d a

apmierināt pilnībā /pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam.

Piedzīt no atbildētāja /pers. B/ par labu prasītājai /pers. A/ uzturlīdzekļus bērnu – dēla /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, uzturam līdz 2015. gada 31. decembrim 108 EUR (simt astoņu *euro*) apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri 111 EUR (simt vienpadsmit *euro*) apmērā ik mēnesi, dēla /pers. E/, personas kods /personas kods/, dzimis /datums/, uzturam līdz 2015. gada 31. decembrim 90 EUR (deviņdesmit *euro*) apmērā ik mēnesi, bet sākot ar 2016. gada 1. janvāri 92,50 EUR (deviņdesmit divu *euro 50* centu) apmērā ik mēnesi līdz bērnu 18 gadu vecuma sasniegšanai, bet ne mazāk par Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Piedzītie uzturlīdzekļi ieskaitāmi prasītājas /pers. A/ kontā Nr./konta numurs/ AS „DNB Banka".

Uzturlīdzekļu piedziņu uzsākt nekavējoši, sākot ar 2015. gada 20. novembri.

Noraidīt prasītājas /pers. A/ lūgumu par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt.

Piedzīt no atbildētāja /pers. B/ valsts ienākumos tiesas izdevumus – valsts nodevu 332,20 EUR (trīssimt trīsdesmit divus *euro* 20 centus) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 5,21 EUR (piecus *euro* 21 centu), kopā 337,41 EUR (trīssimt trīsdesmit septiņus *euro* 41 centu).

Noteikt atbildētājam /pers. B/ termiņu labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu var pārsūdzēt puses, bet spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos var pārsūdzēt atbildētājs Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Cēsu rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) D. Ročāne

NORAKSTS PAREIZS

Cēsu rajona tiesas tiesnese D. Ročāne

Cēsīs 19. 02. 2016.